

RUAJTJA E KUJTESËS PËR LUFTËN E VITEVE 1998-1999. RAST STUDIMI:
PODUJEVA ME RRETHINË

TEMA PËR TITULLIN

MASTER I SHKENCËS NË SOCIOLOGJI

nga

ERMELINDA SOPA

UNIVERSITETI I PRISHTINËS

FAKULTETI FILOZOFIK

DEPARTAMENTI I SOCIOLOGJISË

Prishtinë

korrik, 2026

REZYME

“RUAJTJA E KUJTESËS PËR LUFTËN E VITEVE 1998-1999. RAST STUDIMI: PODUJEVA ME RRETHINË“

Mentor: Prof. Dr. Shemsi Krasniqi

Kandidatja: Ermelinda Sopa

Ky punim trajton ruajtjen e kujtesës për Luftën e Kosovës të viteve 1998–1999, duke u fokusuar në rastin e komunës së Podujevës me rrethinë. Lufta përbën një nga ngjarjet më të rëndësishme në historinë bashkëkohore të Kosovës, e cila ka lënë pasojë të thella njerëzore, shoqërore dhe historike. Përveç dimensionit të saj historik, ajo vazhdon të jetë pjesë e identitetit kolektiv të shoqërisë, duke u ruajtur dhe transmetuar përmes memorialeve, monumenteve, muzeve, ceremonive përkujtimore, dokumenteve historike, krijimeve kulturore dhe rrëfimeve të dëshmitarëve të luftës.

Ruajtja e kujtesës kolektive ka një rëndësi të veçantë në shoqëritë e dala nga lufta, pasi kontribuon në dokumentimin e së kaluarës, nderimin e viktimave dhe dëshmorëve, si dhe në transmetimin e përvojave historike tek brezat e rinj. Në këtë kuadër, Podujeva me rrethinë paraqet një rast me rëndësi të veçantë, për shkak të rolit që pati gjatë luftës dhe numrit të madh të memorialeve, hapësirave përkujtimore dhe aktiviteteve që lidhen me ruajtjen e kujtesës së kësaj periudhe.

Ky hulumtim synon të analizojë mënyrat se si ruhet kujtesa për Luftën e Kosovës të viteve 1998–1999 në komunën e Podujevës me rrethinë, të identifikojë format kryesore të përkujtimit dhe të vlerësojë rolin që memorialet, institucionet, aktivitetet përkujtimore dhe komuniteti kanë në ruajtjen dhe transmetimin e kujtesës kolektive. Po ashtu, studimi synon të evidentojë rëndësinë e këtyre praktikave në forcimin e identitetit kolektiv dhe në ruajtjen e së vërtetës historike për brezat e ardhshëm.

Qëllimi i hulumtimit

Qëllimi i këtij hulumtimi është të shqyrtojë, analizojë dhe vlerësojë mënyrat e ruajtjes së kujtesës për Luftën e Kosovës të viteve 1998–1999 në komunën e Podujevës me rrethinë, si dhe rëndësinë që kjo kujtesë ka në formimin dhe ruajtjen e identitetit kolektiv.

Ky studim synon të analizojë format përmes të cilave ruhet kujtesa e luftës, të evidentojë rolin e memorialeve, institucioneve dhe praktikave përkujtimore në transmetimin e kujtesës tek brezat e rinj, si dhe të vlerësojë sfidat që paraqiten në ruajtjen dhe dokumentimin e kësaj trashëgimie historike.

Objektivat specifike të hulumtimit janë:

- Analizimi i formave kryesore të ruajtjes së kujtesës për Luftën e Kosovës të viteve 1998–1999 në komunën e Podujevës me rrethinë.
- Vlerësimi i rolit të memorialeve, muzeve, monumenteve, ceremonive përkujtimore dhe institucioneve lokale në ruajtjen dhe transmetimin e kujtesës kolektive.
- Identifikimi i perceptimeve të ish-luftëtarëve, qytetarëve dhe përfaqësuesve institucionalë lidhur me rëndësinë e ruajtjes së kujtesës së luftës.
- Evidentimi i sfidave që ndikojnë në ruajtjen e kujtesës kolektive dhe në transmetimin e saj tek brezat e rinj.
- Ofrimi i rekomandimeve që mund të kontribuojnë në forcimin e praktikave të dokumentimit, përkujtimit dhe ruajtjes së kujtesës historike në nivel lokal.

Pyetjet hulumtuese

1. Si ruhet kujtesa historike për Luftën e Kosovës në Podujevë dhe rrethinën e saj?
2. Çfarë ndikimi kanë monumentet dhe manifestimet përkujtimore në ruajtjen e kujtesës për Luftën e Kosovës?
3. Si ndikojnë rrëfimet e qytetarëve dhe luftëtarëve të UÇK-së në formimin e kujtesës kolektive për Luftën e Kosovës?

Dizajni metodologjik

Ky hulumtim është realizuar duke u mbështetur në qasjen cilësore (kualitative), e cila mundëson një analizë të thelluar të mënyrës se si ndërtohet, ruhet dhe transmetohet kujtesa kolektive për Luftën e Kosovës të viteve 1998–1999 në komunën e Podujevës me rrethinë. Kjo qasje është përzgjedhur pasi ofron mundësinë për të kuptuar përvojat, perceptimet dhe qëndrimet e individëve lidhur me format e përkujtimit dhe rëndësinë e tyre në ruajtjen e identitetit kolektiv.

Të dhënat janë mbledhur përmes intervistave gjysmë të strukturuar me ish-luftëtarë të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës, qytetarë që kanë përjetuar luftën dhe përfaqësues të institucioneve lokale të angazhuara në ruajtjen e memorialeve dhe organizimin e aktiviteteve përkujtimore. Hulumtimi është realizuar në komunën e Podujevës dhe rrethinën e saj, duke përfshirë komplekset memoriale, institucionet komunale, Zyrën e Organizatës së Veteranëve të Luftës së UÇK-së, si dhe ambiente të tjera ku janë zhvilluar intervistat me pjesëmarrësit.

Të dhënat e mbledhura janë analizuar përmes analizës tematike, analizës së përmbajtjes dhe analizës diskursive-simbolike, me qëllim identifikimin e temave kryesore që lidhen me ruajtjen e kujtesës së luftës, format e përkujtimit, rolin e institucioneve dhe perceptimet e pjesëmarrësve mbi rëndësinë e transmetimit të kujtesës kolektive tek brezat e rinj.

Rezultatet e hulumtimit

Rezultatet e këtij hulumtimi tregojnë se kujtesa për Luftën e Kosovës të viteve 1998–1999 në komunën e Podujevës me rrethinë ruhet përmes formave të ndryshme materiale, institucionale dhe kulturore. Memorialet, komplekset përkujtimore, varrezat e dëshmorëve, muzetë, emërtimet e rrugëve dhe institucioneve, ceremonitë përkujtimore, si dhe krijimtaria artistike dhe rrëfimet familjare, përbëjnë mekanizmat kryesorë përmes të cilëve kujtesa e luftës transmetohet nga një brez te tjetri.

Të dhënat e mbledhura nga intervistat tregojnë se ish-luftëtarët, qytetarët dhe përfaqësuesit institucionalë e konsiderojnë ruajtjen e kujtesës së luftës si një detyrim historik, moral dhe shoqëror. Pjesëmarrësit vlerësojnë se memorialet dhe aktivitetet përkujtimore kanë rol të rëndësishëm në nderimin e dëshmorëve dhe viktimave të luftës, në dokumentimin e ngjarjeve historike dhe në forcimin e identitetit kolektiv.

Njëkohësisht, rezultatet eidentojnë se ekziston shqetësim për rënien e interesimit të gjeneratave të reja dhe për rrezikun e zbehjes ose shtrembërimit të kujtesës historike. Në këtë drejtim, pjesëmarrësit theksojnë rëndësinë e bashkëpunimit ndërmjet institucioneve, shkollave,

organizatave kulturore dhe komunitetit për të forcuar edukimin historik, dokumentimin e ngjarjeve dhe përfshirjen aktive të të rinjve në aktivitetet përkujtimore.

Në përgjithësi, rezultatet e hulumtimit dëshmojnë se ruajtja e kujtesës për Luftën e Kosovës në Podujevë nuk mbështetet vetëm në monumente dhe memoriale, por edhe në përvojat e njerëzve, traditën familjare, aktivitetet kulturore dhe angazhimin institucional, të cilat së bashku kontribuojnë në ruajtjen e identitetit kolektiv dhe të së vërtetës historike.

Përfundimet

Ky hulumtim ka analizuar mënyrat e ruajtjes së kujtesës për Luftën e Kosovës të viteve 1998–1999 në komunën e Podujevës me rrethinë, duke u fokusuar në rolin e memorialeve, institucioneve, praktikave përkujtimore dhe përvojave të individëve në ndërtimin e kujtesës kolektive. Gjetjet tregojnë se kujtesa e luftës nuk ruhet vetëm përmes monumenteve dhe hapësirave përkujtimore, por edhe përmes rrëfimeve personale, aktiviteteve kulturore, edukimit dhe angazhimit të vazhdueshëm të komunitetit.

Rezultatet e hulumtimit dëshmojnë se memorialet, komplekset përkujtimore, muzetë, ceremonitë përkujtimore dhe emërtimet e hapësirave publike përbëjnë mekanizma të rëndësishëm për ruajtjen e së vërtetës historike, nderimin e dëshmorëve dhe viktimave të luftës, si dhe transmetimin e kujtesës tek brezat e rinj. Në të njëjtën kohë, perceptimet e pjesëmarrësve tregojnë se kujtesa kolektive mbetet një element i rëndësishëm në formimin e identitetit lokal dhe kombëtar.

Megjithatë, studimi evidenton se ruajtja e kujtesës së luftës përballet edhe me sfida, veçanërisht me rrezikun e zbehjes së interesimit të gjeneratave të reja dhe shtrembërimit të fakteve historike. Për këtë arsye, nevojitet një angazhim më i madh i institucioneve publike, institucioneve arsimore, organizatave kulturore dhe komunitetit për dokumentimin, promovimin dhe transmetimin e kujtesës historike në mënyrë të vazhdueshme dhe të qëndrueshme.

Në përgjithësi, ky hulumtim dëshmon se ruajtja e kujtesës për Luftën e Kosovës në Podujevë nuk përfaqëson vetëm një proces përkujtimor, por edhe një element të rëndësishëm në forcimin e identitetit kolektiv, ruajtjen e trashëgimisë historike dhe edukimin e brezave të ardhshëm mbi rëndësinë e ngjarjeve që kanë shënuar historinë e Kosovës.

Fjalët kyçe:

kujtesa kolektive, lufta e Kosovës, Podujevë, UÇK.